

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Félévre . . . . . 600 lei
Negyedévre . . . . . 320 lei
Egy hónapra . . . . . 110 lei

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi
és bánát. . . . .
Napja
. . . . .
meg
megérkezésükre . . . . .

Nem egyetemet, elemi iskolát kérünk

Románia kisebbségei ujjongtak! Nem lesz többé panasz és sérelem, mert Iorga professor egy csapásra elintézi az egyébként oly komplikáltnak látszó kisebbségi kérdést. A hivatalos távirati iroda már világgá is kürtölte a hírt, hogy Romániában már a legközelebbi jövőben saját egyeteme lesz minden kisebbségnek. Lesz magyar egyetem, német egyetem, sőt horribile dictu zsidó egyetem is. A kisebbségek csak óhajukat kell nyilvánítsák és azonnal meg lesz a saját egyetemük, még pedig állami költségen. Ezek után mondja még valaki, hogy Románia nem a kisebbségek eldorodója.

Iorga professor új főiskolai törvénytervezete csakugyan nem remélt szenzációt tartalmaz a kisebbségek számára. Lehetővé teszi, hogy a kisebbségek a meglévő román egyetemek mellett párhuzamos egyetemi tanfolyamokat létesíthessenek, amelyek egyenrangúak a rendes egyetemi tanfolyamokkal és egyenlő mértékben tarthatnak igényt az állam anyagi támogatására. Még nem ismerjük a törvényjavaslat hiteles szövegét, de a félhivatalos kormányssajtó atározottan állítja, hogy az említett intézkedés kategórikus formában benne foglaltatik a parlament elé terjesztett törvénytervezetben.

Nekünk most, mint jól nevelt kisebbségeknek, természetesen örvendeznünk kellene, sőt illó volna, hogy a hála és elismerés zászlaját hajtsuk meg kitűnő miniszterelnökünk előtt. Ha a hír hallatán mégsem gyulnak ki az örömtüzek a zsidó utcákban, korántsem azért történik, mert halátlanok vagyunk és nem méltányoljuk eléggé Iorga professor nemes gesztusát, hanem kizárólag azért, mert — őszintén bevallva — kissé zavartban vagyunk. Ugy érezzük magunkat, mint az éhenhaló, aki tizedik napja nem evett semmit és akkor valaki Gerbaud-bonbonokkal kínálja meg. A Gerbaud-bonbon kétségtelenül kiváló és inyesiklandó csemege, de a mi éhezünk egy tányér meleg levesre vágyunk, egy jó főzelékre feltétel, szóval nem nyalánkságot, hanem ételt akar. Ugy érezzük magunkat, mint a koldus, akit megvesz az Isten hidege és akkor egy nemes emberbarát finom selyeminggel ajándékozza meg. A selyeming kétségkívül kellemes viselet, főleg nyáron, de a mi koldusunknak meleg téli ruhára volna szüksége, mert a selyemingtől bizony még nyugodtan megfagyhat az uccán.

Körülbelül így állunk Iorga professor ajándékával is, amelyet most a kisebbségnek akar nyújtani. Ó, nem beszéljük le az egyetemet és a kisebbségi probléma igazi megértése jelének tekintjük, ha a kormány csakugyan lehetővé akarja tenni, hogy a kisebbségek legmagasabb foku tanulmányait is saját anyanyelvükön folytathassák. Ez az az ideál, amely felé minden öntudatos kisebbség törekszik, ez az az eszménykép, amely minden kisebbségi küzdőlelemnek a végcélja.

De édes Istenem, hol vagyunk mi még ettől az ideáltól. Nekünk egyelőre elemi iskolákra van szükségünk. Nekünk középfoku tanítványok kellenek, liceumok és ipariskolák, ahol ifjúságunkat előkészíthessük a felsőbb tanulmányokra, vagy magára az életre. Egyelőre az a helyzet, hogy a romániai zsidóság egyetlen banit sem kap az állami iskoláinak támogatására, sőt mint a

Jorga hatvanadik születésnapját ünnepelték a kamarában és a szenátusban

A parlament születésnapjára ajándékul adta a miniszterelnöknek, hogy három nap alatt elintézték az igazolási vitát

A nemzeti parasztpárt kivonult a szenátusból Moldovanu mandátumának megsemmisítése miatt. A női szavazat dacára is igazolták a kolozsvári egyetemi szenátorválasztást

Csak ma fognak dönteni a kommunista mandátumok sorsáról

Bucuresti-Bukarest, junius 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). A miniszterelnök hatvan éves születésnapjára újra derűs nap sütött ki a kormány egén. Az első komoly konfliktus, amely súlyos helyzetbe hozta volna a kormányt, szerencsésen elsimult. Hatiegan Gyula miniszter lemondását a kormány nem fogadta el és ezek után az erdélyi miniszter elhatározta, hogy továbbra is a kormány szolgálatára bocsátja személyét. Hatiegan professor pillanatnyilag meg van elégedve azzal, hogy két erdélyi alminisztert neveztek ki. A közöttük és a kormány között felmerült többi elvi differenciákat ettették későbbre, arra az időre, amikor a kormány majd jobban konszolidálódik.

Csak ma dől el a kommunista mandátumok sorsa

Ami a kommunista mandátumokat illeti, ez a kérdés még mindig nem dől el. Eredetileg arról volt szó, hogy a kommunista mandátumok validálásának a kérdése a kamara mai ülése elé kerül. Minthogy azonban ma ünnepelte a parlament Iorga hatvan éves évfordulóját, ezt az ünnepséget nyilván nem akarták botránnyal fűszerezni és így a kommunista mandátumok igazolásának a kérdését, amely bizonyára nem kis vihart fog kiváltani, a kamara pénteki ülésére halasztották. Imre Aladar kommunista képviselőt, akinek a személye körül tört ki főképpen a vihar, a szigorú közgei tegnap este tartóztaták, mert a kommunista képviselőt mintegy ötszáz főnyi tömeg várta a parlament előtt és tüntető menetben kísérte a munkássóthoz. Patrascanu kommunista képviselő Cuzánál interviuolt Imre szabadonbocsátása érdekében, azon a címen, hogy Imrét egyelőre védi a mentelmi jog és így a kamara elnökének kötelessége őt megvédelmeznie.

Cuza intervenciójára szabadlábra helyezték Imre kommunista képviselőt

Cuza korelnöki minőségben eleget tett a kérésnek, intervenciójára a szigorú szabadlábra helyezte Imre Aladar

dárt, akinek így megadták a lehetőséget arra, hogy a kamara plénuma előtt megvédhesse mandátumát. A kommunista mandátumok sorsa teljesen nyit, tekintettel arra, hogy az invalidáláshoz kétharmad szótöbbség kell és nem bizonyos, hogy a kamara kétharmad része a kommunisták ellen fog szavazni, annál kevésbé, mert a bizottság ismeretes döntését kilenc szavazattal kettő ellenében hozta meg, a két szavazó pedig, akik a validálás mellett nyilatkoztak meg, Lupu és Trancu Iasi volt és így

nem valószínűtlen, hogy a lupista, illetőleg az avereszkánus képviselők a validálás mellett fognak nyilatkozni.

Kormánykörökben mégis biztosra veszik a kommunista mandátumok érvénytelenítését, amely esetben a mandátumokon a kormány, az avereszkánusok, a nemzeti parasztpárt és a zsidó párt osztozkodnak. A Lupta arról is ír, hogy a kommunista mandátumok megsemmisítése esetén Imre Aladart, mint külföldi állampolgárt kiutasítanak az ország területéről.

A szenátusban gyors és eredményes munkát végeztek

A kamarában az igazolási vita csak holnap fog végetérni. A szenátusban azonban jobban dolgoztak a többségi honatyák és az igazolást már ma délután befejezték. Eltekintve attól, hogy egyetlen kontestációnak sem adtak helyet a szenátusban, két olyan flagrns jogsértés is történt, amelyre nem igen volt eddig példa a parlament életében. Az egyik a háromszéki községi tanácsosok szenátorának validálása, annak ellenére, hogy ez a szenátor mindössze harminchétféle éves, holott a törvény kifejezetten megkivánja a szenátoroktól a betöltött negyven évet. A másik Moldoveanu volt beszarabiai tartományi igazgató esete, akinek a mandátumát érdemtelenség címén semmisítették meg. Hiába kérte Mironescu, hogy Moldoveanu ügyének megvizsgálását bizzázz egy olyan bizottságra, amelynek tagjait a volt tartományi igazgató személyes ellenfeleiből állítsák össze, a szenátus nem volt kíváncsi vizsgálatra és tisztán azon a címen, hogy Moldoveanut általában áruálnak nevezik, megsemmisítette a mandátumát.

A többségi képviselők nem akarják meghallgatni Sterét

A kamara egyébként olyan gyorsan dolgozott, hogy ma tartotta az utolsó délelőtti ülést. Holnap már nincs szükség arra, hogy délelőtti is ülésezzen a kamara. A ma délelőtti ülésen küldöttséget választottak, amely Tace Jonescu sirjára koszorút fog helyezni a parlament nevében.

Ezután Trancu Jasi védelmébe veszi Patrascanut, aki tegnap nem mondotta az ellenzékéről, hogy kétszínű, csak azt, hogy a kommunisták nem reflektálnak a polgári pártok támogatására.

Cuza ezzel kapcsolatban kifogásolja, hogy a sajtó nem közli hiven a parlamentben történeteket.

Erre áttértek a radauti választásra.

Nichifor Robu cuzista kérte a választás megsemmisítését.

A kamara igazolja a mandátumot.

A sorocai választás
Soroca megye következik. Periescanu kormánypárti és Campeanu lupista kijelentik, hogy nem hajlandók meghallgatni annak a Lumina című lapnak a szerkesztőjét, amely a lővészárokban szervenő katonákat megadásra szólította fel.

Amikor Stere szólásra emelkedik, a kormánypárt és a cuzisták elhagyják az üléstermet, miközben „Le az áruólva!” kiáltások hangzanak.

Stere kijelenti, hogy ez nem színház, ahol a színészeknek kell a közönség és a

(Folytatása a 4-ik oldalon.)

kolozsvári Tarbut gimnázium esete szomoruan bizonyítja, az előző kormányok mindent elkövettek, hogy még meglévő iskoláink is elpusztuljanak.

Ha Iorga professor csakugyan tenni akar valamit a kisebbségekért, nem az egyetemen kell kezdenie. A ház építését nem lehet a tizedik emeletnél kezdeni. Előbb le kell rakni a fundamentumot s csak azután jöhetnek az emelet. A kisebbségek azt várják a kormánytól, hogy mindenképp és haladéktalanul orvosolja azokat a sérelmeket, amelyeket az alsó- és középfoku oktatás terén vagyunk kénytelenek elszervezni. Az államnak arról kell gondoskodnia, hogy minden kisebbségi tanuló saját anyanyelvű elemi és középfokú iskolában végezhesse tanulmányait,

mert ezek azok az iskolák, ahol az anya nyelvnek primér és döntő jelentősége van.

Az egyetem? Ez csak azután következhet. Sőt még közben is van valami. Szép dolog az, ha az Alma Mater falain belül biztosítani akarja a kormány az anyanyelv és kultúra szabadságát és egyenlőségét. De ezt a szabadságot előbb másvalahol kell biztosítani. Például az igazságszolgáltatásban. Hogy a vádlott saját anyanyelvén védekezhessen a bíró előtt. És a közigazgatásban. Hogy a nyomorult kisebbségi polgár, ügyvéd és közbenjáró nélkül adhassa elő panaszait és intézhessen el ügyesbajos dolgait a primárián, adóhivatalban és más magas fórumok előtt. Hogy ne legyen kénytelen tolmácsot igény-

be venni, vagy ami még rosszabb, hogy a haragos tisztviselő ne dobja ki azért, mert nem érti, mit akar.

Ha mindez meglesz, ha a kisebbségi jogok ezen elemi feltételei az élet valóságává válnak, akkor igen, akkor jöhet az egyetem. De addig, amíg az élet nap után produkálja a legégbekiáltóbb sérelmeket, amíg a kisebbségi polgárnak még panaszukodni sem szabad anyanyelvén, amíg az egész alsó- és középfoku oktatás költségei a kisebbségeket terhelik és még így is ezer korlátozásnak vannak alávetve, addig nem kérünk a kisebbségi egyetemből, addig az ilyen reformokat nem tekinthetjük egyébként, mint porhintésnek, nem is annyira a mi, mint a külföld szemében. A nemzeti tanácsban Berlinből jelentik: A nemzeti tanács

1931. június 18.
A magyar művész szövetsége. 7.45: Című a Studóiból. Utasítás, időjárás, hírek, ma.
Ez a hangy.
Alladák.
Tánczene.
Kamarazene.
Fémet operarészletek.
Hangy.
Kattowic. 18: Szólisták.
nyű és tánczene.
Opera.
Grammofón.
Grammofón.
Enekhangy.
zene. 18: Fuvószene.
opin művei. 22.05: H.
junius 19.
Rádiózenekar. 20.30
hírek. 22: A Lidó me
Grammofónhangy.
Házikvartett. 12.20
időjelzés, időjárás.
Füvészevés. 4.45: Po
rás, hírek. 5: Magy
5.30: Magyar nót
6.30: Gyorsirótani
ban való fürdés egé
7.30: Szalózeneka
Helyszíni közv. a pa
ól. Utána pontos idő
hírek, majd katonaze
rett.
angjáték.
Zenekari hangy.
Svéd est.
órakoztató zene. 23.1
ETMENY
eder Mór ügyvéd, mi
zsefné cég csödtöme
é teszi, hogy a csö
1-603. tételszám
féle férfi és női text
b. egy tömegben és e
604-609. tételszám
letti berendezés nyi
og adtni.
ason a Str. Regala 2
helyiségben 1931 júli
fog megtartani.
603. tételszámok ala
tömeg kikáltási ár
604-609. tételszám
t bolti berendezés
aj.
ök tartoznak írásbe
kikáltási ár 10%-na
egyidejűleg letéte
z árverés megkezdés
Frieder Mór tömeg
si irodájába beadni.
ási áron alul is me
ennyiben a zárt ajár
etik oly vételi ajár
ilasztmány elfogadha
setben d. u. 3 óra
vános bírói árverés
külön, mint a bolt
Ily esetben is venn
ltási ár 10%-át, min
előtt le kell tegyék
a vételi illeték és bé
elik.
ési feltételek, a csö
árverés alá kerülő
től 12-ig, d. u. 3-10
r irodájában, illetve
nthezők.
s hó 15.
Frieder Mór ügyvéd
tömeggondnok
detések
varróleányok felvé
divatszalonjában
erdinand 48., reggel
n engedéllyel, cent
esetleg átadó. Cím
zka kapható a pász
Tudor Vladimirescu
szerületben. Vidéki
adásra bizományos

Brávó Zsidó Párt: ezt aztán jól megcsináltátok!

Jorga örül, Joanitescu és Mirto gratulálnak a zsidó pártnak, Brandsch, a kisebbségi miniszter, harmonikus együttműködést ígér, Goga kevesli a négy mandátumot, Lupunak fájnak a zsidó szavazatok

Négy zsidó képviselő debüje a parlament folyósóján

Bucuresti-Bukarest, június 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). A magyar párt és a kommunisták közé ékelve négy hely van fönntartva a zsidó képviselők számára: Dr. Fischer Tivadar, dr. Fischer József, dr. Mayer Ebner és dr. Max Diamond, a legutóbbi kivételével valamennyien otthonosan mozognak a parlament folyósóján.

Fischer Tivadar elegánsan szabott frakkjában úgy fest, mintha a lordok házából csöppent volna ide. A parlamenti személyzet mint régi ismerőst üdvözi. D. R. Joanitescu hosszan rázza meg a kezét és tréfásan jegyzi meg:

— Brávó, csak így tovább és rövidesen jogszerinti szenátorok leszünk. . .

Jorga jön velünk szembe. Amikor megpillantja Fischer Tivadart, szélesre tárt karokkal siet feléje, majd őszinte melegséggel öleli meg, miközben örömeinek ad kifejezést hogy a parlamentben láthatja. — Gratulálok pártjok sikeréhez és sok szerencsét kívánok — mondja.

Brávó, zsidó párt!

Mirto Fischer Józsefet állítja meg:

— Brávó, zsidó párt, ti jól megcsináltátok! Remélem a barátságot továbbra is fenntartjátok? . . .

A folyósó hullámozó tömegében megpillantjuk Brandsch Rudolfot, a kisebbségi alminisztert. Kérdést intézünk hozzá arra vonatkozólag, hogy mi a véleménye a zsidó pártról, annak választási sikeréről és programatikusságáról.

A kisebbségi miniszter örövend a fényes győzelemnek

— Szívből örvendek a Zsidó Párt választási sikerének és miután kisebbségi pártokról van szó, arról is biztosítom, hogy én, mint ennek a rezortnak a vezetője, mindenben rendelkezésére állok.

— Ami saját véleményemet illeti, azon az állásponton vagyok, hogy a zsidó kérdésnek és a zsidó lakosság különböző problémáinak megoldása érdekében történelmi szükségesség volt a Zsidó Párt. A zsidó kérdés megoldását csak nemzeti kisebbségi alapon lehet megoldani véleményem szerint. Kulturális, vallási és politikai jogainak megvédésére szüksége van parlamenti képviseletre.

Meg lesz az állampolgársági törvény

— Ami a választásokat illeti, mondhatom, hogy a Zsidó Párt fényes győzelme azonkívül, hogy örömmel töltött el, meglepett. Különben Fischer Tivadar kollégám, az önközlő képviselője még a választások előtt szinte számszerű pontossággal állapította meg a Zsidó Párt választási küzdelmének kimenetelét.

— Ami a zsidóságnak rezortom keretében, vagy azon keresztül megoldható problémáit illeti, a zsidó parlamentterekkel állandó kontaktust tartok fenn és remélem, hogy közöttünk a legközelebbi kollaboráció fog kialakulni.

— Az állampolgársági törvény? — kérdeztük.

— Remélem — válaszolta —, hogy az őszi szesszióban meg fogjuk valósítani. A kérdésről Hamangiu igazságügyminiszterrel tárgyaltam és ő határozottan ígerte a törvénynek öszre való előkészítését. A javaslatához szükséges anyagot különben részben magam gyűjtöttem össze és ebben a kérdésben is kikérem a kisebbségek képviselőinek véleményét.

Goga kevesli a Zsidó Párt négy mandátumát

A kisebbségi alminisztert Jorga miniszterelnökhöz szólítja. Körinterjúkat Gogával folytatjuk, akit különben ma a néppárt tényleges vezetőjének tekint mindenki. Már nem az a meghúzódó szerény képviselő, aki a nemzeti parasztpárt parlamentjében volt, amikor minden szavánál lehurrogta. Nagy udvara van, csupa derű ez a poéta-politikus. Beszélgetésünk kedélyes hangulatban zajlik le. Nincs meglepő, hogy a Zsidó Pártnak csak 4 képviselője került be a parlamentbe.

— A zsidóság arányszámánál fogva legalább 10 képviselőjük kellene hogy legyen.

— Igen — világosítottuk fel a volt belügy- és kultuszminisztert —, tiz man-

dátum járna a Zsidó Pártnak, de akkor önöket is legalább 30—40 mandátum illetné meg. De mert a kormány másképpen akarta, hát csak tizen jöttek be. A zsidó listát Baltiben — ahol 8000 szavazatra számítottunk — visszautasították. Hotinben, ahol 10.000 szavazatot kaptunk volna, alig 1200-t hagyott meg a kormány. . .

— Hát ez igaz. Mert ha valaki egyharmadát kapta meg az öt megillető mandátumokból — az már meg lehet elégedve.

A zsidók belső ügye, hogy akarják-e az önálló pártot

— A párt céljairól szeretnénk véleményét hallani.

Goga néhány másodperces gondolkodás után bevallja, hogy ebben a kérdésben pártvezetőnek, Averescunak az a véleménye, hogy a zsidóknak be kell lépniük a román pártokba. . .

— Én azonban — folytatja —, miután ez elsősorban az önközlő ügye, a zsidóknak magukra bízom azt, hogy pártba tömörüljenek-e vagy pedig román politikai pártokba lépjenek.

— Ami az állam érdekeit illeti, úgy találom, hogy az önközlő pártalakulásának semmilyen hátránya nem lehet az államra nézve.

— Hogy az igazat megvalljam, én úgy hiszem, hogy a román zsidóság — még nem érett meg az önálló politikára. Ennek bizonyítására érdekes epizód fogok elmesélni abból az időből, amikor kultuszminiszter voltam az első Averescu-kabinetben. Lehívtam Bukarestbe az összes zsidó rabbikat, hogy az ő tanácsuk meghallgatása után a zsidó kultusz-ügyek képviseletére megfelelő szervezet állítsak fel. Ezuttal akartam a zsidóság jogszerinti szenátorát is megválasztani.

Csak veszély idején

— Egy és félórát adtam a tisztelendő uraknak arra, hogy egymás között megbeszéljenek. Egy és fél óra múlva azonban államtitkárom kétségbeesve jelentette, hogy a megbeszélés a lehetetlenségig határos. . . Ekkor megkérdeztem a kiseneyi igen nagybecsű Zierelsohn főrabbit, hogy hol is marad a közismert zsidó összetartás. Válaszát máig sem felejtettem el.

— Csak veszély esetén, miniszter ur. — Ezért gondolom, hogy pártjokban az egységet nehezen fogják tudni fenntartani.

Megnugtattuk Gogát, hogy pártunk, amely Románia legfiatalabb pártja, példát fog mutatni az összes pártoknak az igazi pártfegyelméről.

Miután sok szerencsét kívánt a Zsidó Párt további működéséhez, elbucusztunk a néppárt leaderjétől.

A következő vezetőpolitikus, akit megszólítottuk, Lupu volt. Elemében van. A parlament az ő számára az, ami másoknak az oxigén. Amikor hozzá lépünk éppen Jorga szakálláról anekdotázik.

Amikor meghallja, hogy mit akarunk, elkomolyodik és arca elborul. A véleménye abszolút subjektív.

Lupunak fájnak az elmaradt zsidó szavazatok

— Sok, igen sok keserűséget okozott nekem ez a párt. Én, aki a zsidóságot szeretem és sokra becsülöm és akit — tudom — a zsidóság is szeret, számítottam a zsidó szavazatokra. Az egyetlen polgári demokrata párt, amely az én pártom, joggal várja el a kisebbségek támogatását, minthogy programunk is a kisebbségek jogainak megvédését tüzte ki. Hát nem tudom én ugy megvédeni a zsidók jogait, mint Fischer? — Nem hinnék.

— Miért?

— Mert nem tud, nem képes együtt érezni a zsidósággal, nem tudja, hogy mi fáj, mi kell a zsidóságnak.

— Hát eljönnek és megmondják.

— Az nem ér semmit — válaszoljuk.

— De nem is szükséges a kisebbségeknek külön nemzeti szervezetekbe tömörülniük — folytatja Lupu —, ez csak reakciót vált ki.

— Vajjon a magyarok külön pártba való tömörülését is helyteleníti? — kérdeztük.

— Ugy van, a magyaroknak és a németeknek sem fontos külön pártot alakítani. Nem nemzeti jogokért kell harcolni egy parlamentben, hanem kenyérért.

— Éppen erről van szó, ezért van szükségünk külön parlamenti képviseletre.

— Különben — mondja Lupu — egészen őszinte leszek: a regáltbeli és a beszarábiai zsidóság szavazataira majdnem száz százalékosan számítottam. Erre jön a Zsidó Párt és elveszitem az összes zsidó szavazatot. A botosani listámra másodikként egy zsidót tettem. De mi történt? Az, hogy a zsidók mind a Zsidó Pártra szavaztak; dr. Singerre, arra a fiatal bukaresti ügyvédre, a keresztények pedig éppen azért nem szavaztak reám, mert a listámon egy zsidó is volt. És a végén Botosaniban összesen husz szavazatot kaptam.

— De hiszen — válaszoltunk Lupunak — nem tételezzük azt fel, hogy ön csak zsidó szavazatokra apellál. Ha viszont a románok nem szavaznak önre, ha zsidót

is tesz a listájára, hogyan képzeli a zsidókat rekompenzálni szavazataikért? — Majd meglátnám — mondja Lupu zavartan.

A szociáldemokraták fegyvertársat látnak a Zsidó Pártnak

Mirescut, a szociáldemokraták fiatal leaderjét szólítjuk meg ezután.

— Mint minden kisebbségi pártban, úgy a fiatal Zsidó Pártnak is fegyvertársat látunk, amellyel karöltve fogunk a demokratikus elvekért küzdeni. Igaz ugyan, hogy a szociáldemokrata pártunk amugyis egyik sarkalatos programponja a kisebbségek védelme. Miután azonban a reális tények előtt egyelőre meg kell hajolnunk, örvendünk a Zsidó Párt megalakulásának.

— Ami bennünket illet, reánk mindenben számíthatnak, különösen a cuzisták-kal szembeni parlamenti küzdelemben. A reakció nagyon is felütötte a fejét. Ma már nyílt kártyával játszunk.

— Össze kell fogjunk ebben a nehéz küzdelemben, nehogy alul maradjunk. Reméljük, sőt elvárjuk a Zsidó Párt parlamenti frakciójától, hogy ha még oly kevés tagot is számlál, hogy állja a tüzet, soha ne hátráljon meg. Bennünket mindig oldalukon fognak találni.

Az ülés megkezdését jelző csengő élesen megszólal. Az ülést megnyitja a kor-elnök: Cuza.

Hátszegi Ernő

Az orosz delegáció másfélmilliárdos megrendelést ajánlott fel Franciaországnak egy ötéves kölcsön fejében

Varsóban izgalommal tárgyalják azt a hírt, hogy a francia-orosz gazdasági tervezetnek titkos klauzulája van

London, június 18. A Daily Express szerint a Párizsban tárgyaló orosz delegáció másfélmilliárdos megrendelést ajánlott fel Franciaországnak arra az esetre, ha a francia kormány ötéves kölcsönt biztosít a szovjetnek és lehetővé teszi a kölcsönkötvények leszámítását a bazei Nemzetközi Jövételteli Pénztéknél.

Varsó, június 18. Politikai körökben

izgalommal tárgyalják azt a hírt, hogy a francia-orosz gazdasági szerződés-tervezetnek titkos klauzulája van, mely Lengyelországra és Romániára vonatkozik.

E hírrel ellentétben francia részről a leghatározottabb formában állítják, hogy az egyezménynek titkos klauzulája nem lesz.

Országfejlesztési-igazgatót neveznek ki Palesztina gazdasági ügyei élére

Az arab executive memorandumát a spanyol bizottsági-tag referálja

Genf, június 18. Június 15-én, hétfőn Genfben összeült a Népszövetség permanens mandatárius bizottsága, hogy a Palesztina-mandátummal összefüggő kérdésekben tanácskozzék és állást foglaljon. Dr. Drumond Shiels, az angol kormány képviselője hosszabb beszédben vázolta fel az angol kormány Palesztina jövő fejlődésére vonatkozó állásfoglalását és gyakorlati intézkedéseket javasolt az országfejlesztési program végrehajtása tekintetében.

Dr. Shiels kijelentette, hogy az angol kormány 1930 októberében közzétett Fehér Könyve kontroverziákat idézett elő, amelyeket azonban Macdonald miniszterelnöknek dr. Chaim Weizmannhoz, mint a Jewish Agency és a cionista világszövetség elnökéhez intézett levele végérvényesen elintézt. Ennél a megállapításnál hivatkozik arra a nyilatkozatra, amit Weizmann tett a Macdonald-lelvi kézbesítése után. A Jewish Agency elnöke annak a véleményének adott kifejezést, hogy a miniszterelnök levele alapul szolgálhat a mandatárius hatalommal való további együttműködésre. Az országfejlesztési terv, amelyet az angol kormány végre akar hajtani, úgy van összeállítva, hogy az egy zsidók, valamint az arabok számára előnyöket hozhat. A kormány az országfejlesztési terv végrehajtásával meg fog bízni egy szakembert, akit hivatalos neve országfejlesztési igazgató lesz. Tekintettel arra, hogy zsidó részről Sir John Hope Simpson jelentésének megállapításait kétségbevonják, az országfejlesztési igazgató az eddigi becslések, adatok és számokra alapított feltevésektől egészen függetle-

nül, a problémát a helyszínén fogja kivizsgálni, ellenőrizni a statisztikai adatok helyességét és szükség esetén azokat ki fogja javítani.

A mandatárius bizottság legközelebbi ülésein tanulmányozni fogják nemcsak a Fehér Könyv és a Macdonald-lelvi közötti összefüggést, a bizottság tárgyalni fogja a palesztinai törvényhozó testület (Legislative Council) életbe léptetésének problémáját is.

Az arab executive által, a bizottság elé terjesztett memorandumot és az executive elnöknek, Muza Kazim pasa kísérőlevelét a mandatárius bizottság spanyol tagja, Palacio számára osztották ki, aki a memorandumot néhány nap óta behatóan tanulmányozza.

A templomi prédikáció világrekordja

Newyorkból jelentik: A rekordok hazájában, Amerikában most újabb világrekordot állítottak fel: a templomi hitközlőrek rekordját. Egy néger-baptista templom papja egyfolytában tizenkét óra 10 percen át prédikált. A tiszteletes, akinek ugy látszik, sok mondandója és emellett jó étvágya is van, szombaton délelőtt kezdte el a templomi beszédét és éjfél után fejezte be, közben egyszer tartott szünetet, amely alatt négy kottellett, egy adag csirkepecsenyét evett meg és egy pohár tejet ivott. Az igazi világrekordot azonban mégsem ő teremtette meg, hanem a hallgatói, akik kevés kivétellel végig kitartottak a nem éppen rövid szentbeszéd alatt és amikor papjuk leszállt a szószékről, lelkesen megjelenezték. Ugylátszik azonban, elég volt nekik a prédikációból, mert az egyházközség nyomban három heti szabadságot adott az érdekes és érdekes papnak. Valószínűleg attól féltek, hogy a legközelebbi alkalommal rekordot akar javítani.

A nagy zsef ké

Kihallgatások után még négy el Bukarestből

Oradea-Nagyváradban az elmúlt héten kosságot követett a váradi származású don meggyilkolta Helénát és ennek kosságok elkövetés szökött. Nagyvárad a rendőrség néhány tegnap délután elf

A kettős gyilkos számbamenő nyomleteket sikerült meg Marucz József Bukarestbe Nagy örszeállott Kiss H öreg 59 éves kömi házastársa fiatal három héttel ezelő Murvai Lajos ne ismeretségből sz Murvai eljegyezte Marucz nem jó sz kenykedni kezdett tette a vele egy Előbb kinozta őket

az éjszaka lepr rohanta meg a k sokkal hó

Az öregasszony h tette, a leány hullá tette és

az asztalra egy l zett el a leány n ságokat megtevés öngyilkos

Amikor látta, hogy lye küszöbön van, Vasile uccai házi lakott.

A primitív trükk testek felfedezése őrség az asztalon bákomból azonnal Marucz kezétől ere meggyilkolt leány v jas, akiről előbb az keny Marucz szinté adásából megállap Nagyvárad felé sz rendőrség még sz tesítette a nagyvár sárnap megérkezett detektív társaságáb teljes erővel kezd Marucz kézrekeríté

Jelentkezett a re nevű futballista. E

a vonaton együtt ből Marucczal, a és szülei lakás persze anélkül, Marucz kez

A rendőrség most hogy Marucz a vár san kapitány vezeté egész bünyűgi szem kat" küldtek ki a különösen olyanoka czot. A nyomozásna ménye. Kedden jel nek, hogy Maruczot Kedd délután azutá fogta a bukaresti k kötözték és erősen amig a detektívek n nem kísérték a re

A rendőrség rés cios komiszár, Angi tiv és Albu detektí a rendőrségre. Az e kezdtek Marucz k mindent beismert é tességgel irta le a g

— Hajnali négy — mondotta Marucz —

SZÜKSÉGES A NEVELESBEN? A gyen barátja a gy rek olvasni akar. S ket, irassa be a L gyar, német köl osztályába. Tagdíj ríak személyesen, v nek díjtalan felv Kolozsvár.

A nagyváradai rendőrség elfogta Marucz József kőművest, aki Bukarestben megölte vadházastársát és ennek leányát

Kihallgatásokor részletesen beismerte a bestiális gyilkosságokat. A borzalmas bűncselekmények után még négy napig tartózkodott a lakásban, ahol a holttestek feküdtek. Csak akkor menekült el Bukarestből, mikor a ház előtt embertömeg verődött össze. Egy váradai futballista lakásán aludt

Oradea-Nagyvárad, június 18. Bukarestben az elmúlt héten borzalmas kettős gyilkosságot követett el Marucz József nagyváradai származású kőműves. Bestiális módon meggyilkolta vadházastársát, Kiss Helénát és ennek leányát Erzsit. A gyilkosságok elkövetése után Marucz megszökött. Nagyvárad felé vette útját, ahol a rendőrség néhány napi nyomozás után tegnap délután elfogta.

A kettős gyilkosságról és a szenzációszámbamenő nyomozásról az alábbi részleteket sikerült megtudnunk.

Marucz József nemrégiben költözött Bukarestbe Nagyváradról. A fővárosban összeállt Kiss Heléna nevű nővel, de az öreg 59 éves kőműves szemet vetett vadházastársa fiatal leányára is. A leány három héttel ezelőtt megismerkedett egy Murvai Lajos nevű szobafestővel. Az ismeretségéből szerelem fejlődött és Murvai eljegyezte a leányt. Az öreg Marucz nem jó szemmel nézte ezt, féltékenykedni kezdett és valóságos pokollá tette a vele együttlakó két nő életét. Előbb kinozta őket, majd

az éjszaka leple alatt álmukban rohanta meg a két nőt és fejszecsapásokkal ölte meg őket.

Az öregasszony holttestét az ágy alá rejtette, a leány hulláját pedig az ágyra fektette és

az asztalra egy bucsulevélfélét helyezett el a leány nevében, hogy a hatóságokat megtévesse, mintha a leány öngyilkos lett volna.

Amikor látta, hogy a felfedeztetés veszélye küszöbön van, megszökött a Spiroiu Vasile uccai házból, ahol magánosan lakott.

A primitív trükk nem sikerült. A holttestek felfedezése után a bukaresti rendőrség az asztalon talált öregek ákombakomból azonnal megállapította, hogy Marucz kezétől erednek. Jelentkezett a meggyilkolt leány vőlegénye, Murvai Lajos, akiről előbb azt hitték, hogy a féltékeny Marucz szintén megölte. Murvai előadásából megállapították, hogy Marucz Nagyvárad felé szököhetett. A bukaresti rendőrség még szombaton táviratilag értesítette a nagyváradai rendőrséget. Vasárnap megérkezett Murvai egy bukaresti detektív társaságában s a bünyői osztály teljes erővel kezdte meg a nyomozást Marucz kézrekerítésére.

Jelentkezett a rendőrségen egy Bochis nevű futballista. Ez elmondta, hogy

a vonaton együtt jött haza Bukarestből Maruczzal, akit régebben ismert és szülei lakására vitte aludni, persze anélkül, hogy tudta volna, Marucz kezéhez vér tapad.

A rendőrség most már bizonyosan tudta, hogy Marucz a városban rejtőzik. Chidioan kapitány vezetésével mozgósították az egész bünyői személyzetet, „informátorokat” küldtek ki a város minden részébe, különösen olyanokat, akik ismerték Maruczt. A nyomozásnak meg is volt az eredménye. Kedden jelentették a rendőrségnek, hogy Maruczt az Őssi-telepen látták. Kedd délután azután két fiatalember el is fogta a bukaresti kettős gyilkost. Összekötötték és erősen tartották mindaddig, amíg a detektívek meg nem érkeztek és be nem kísérték a rendőrségre.

A rendőrség részéről Jonescu inspekción komiszár, Anghelus kolozsvári detektív és Albu detektív vitték fel a gyilkost a rendőrségre. Az éjszaka folyamán megkezdtek Marucz kihallgatását. A gyilkos mindent beismerte és megdöbbentő részletességgel írta le a gyilkosságok lefolyását.

Hajnali négy órakor keltem fel — mondotta Marucz — felvettem a baltát és

SZÜKSÉGES A SZÜLŐI TEKINTÉLY A NEVELÉSBEN? Nem föltétlenül. Legyen barátja a gyermekének. Ha a gyermek olvasni akar, szerezzon neki könyveket, irassa be a Lepage-féle francia, magyar, német kölcsönkönyvtár ifjúsági osztályába. Tagdíj minimális. Kolozsváriak személyesen, vidékiek postán kérjenek díjtalan felvilágosítást Lepage-tól Kolozsvár.

fejbesujtottam vele az asszonyt, azután még zsebkendőt is dugtam a szájába, hogy hamarabb meghaljon.

A zajra felébredt a leány is, segítségért akart kiáltani és hamarosan végeztem vele is. Marucz ezután a holttesteket el-

rejtette, majd nyugodtan visszafeküdt az ágyába és még négy napig volt együtt a házban a holttestekkel. A lakatot rátette kívül az ajtóra és nem mozdult ki a házból. A ház gazdája és a szomszédok, de különösen a leány vőlegénye, aki több ízben hasztalanul próbált bejutni a házba,

nyugtalankodni kezdtek s végül is jelentést tettek a rendőrségnek.

Marucz csak akkor szökött meg, amikor látta, hogy a ház előtt már ember tömegek verődtek össze.

Vallomásában beismerte Marucz azt is, hogy a gyilkosságokat féltékenységből követte el. Azt állítja, hogy viszonya volt a leánnyal is. A bukaresti vizsgálat azonban ettől eltérőleg azt állapította meg, hogy Marucz csak ostromolta a leányt, üldözte a szerelmével, a leány azonban undorodással fordult el tőle és a bestiális Marucz a gyilkosság elkövetése után még meg is gyalázta a leány holttestét. A nagyváradai rendőrségen tett vallomásában ezt nem volt hajlandó beismerni Marucz, de minden jel emellett a feltevés mellett szól.

Maruczt még a tegnapi nap folyamán erős fedezett mellett Bukarestbe szállították.

Kolozs megye prefektusa elrendelte, hogy július 1-től tilos a bemenet

Az ország közhivatalai sorra léptetik életbe a kormány kitiltó rendeletét. Audienciákat csak a lehetőség határain belül engedélyeznek

Cluj-Kolozsvár, június 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). A minisztertanácsnak az a rendelete, mely megtiltja a magánosoknak, hogy a közhivatalokban ügyesbajos dolgaikban személyesen járjanak el, annakidején érthető visszatetszést szült az ország lakosságában. Ez az intézkedés ahelyett, hogy megkönnyítene az amugyis nehézkes adminisztrációt, még inkább megnehezíti. Tudvalevőleg minden elintézni való ügyért kérvényeket kell benyújtani és erre nyolc napon belül adja meg a választ a hivatal. A sajtó megfelelőképpen kommentálta is ezt az

egészen fölösleges intézkedést és várható volt, hogy az intervenció eredményeként a kormány hatályon kívül fogja helyezni a rendeletet.

Ez azonban nem történt meg, amit a vármegyei prefektúrának most kiadott rendelete igazol. A rendelet a következőképpen hangzik:

„Kolozs megye lakosságának tudomására hozzuk, hogy 1931 július elsejei kezdettel egyetlen idegen személy sem léphet be a megyei adminisztrációs hivatalok irodáiba.

Minden kérelmet írásban kell benyújtani

kérvény formájában a 33-as számú információirodához. Ezeket a kérvényeket nyolc napon belül elintézik, kivéve a sürgős ügyeket, amelyeket azonnal elintézik.

Audienciákat minden hétfőn és csütörtökön délelőtt 9-től 11-ig tartanak. Az audienciákat a lehetőség határain belül és a kérs fontosságának megfelelően engedélyezik.

Az ország többi hivatalai is alkalmazák a rendeletet és rövidesen az összes hivatalok zárva lesznek a magánosok előtt.

Mig Crisan Györgyöt letartóztatták, Josif igazgató a moreni szondatüzet nézte

Stefan Methes belügyi államtitkár leányánál rejtőzött a Cetatea Bank szökött igazgatója

Bucuresti-Bukarest, június 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). A brassói Cetatea Bank ügyében megindított ügyéségi vizsgálatnak újabb szenzációja van. A bank volt igazgatója, Josif, aki hónapok óta nem ad életjelt magáról, váratlanul megkerült. Ismeretes Josif bankvezérnek a bank bukásában vitt szerepe és az is, hogy Josifot Crisan Györggyel egyidejűleg már rég letartóztatták volna, ha az idézések nem lettek volna kézbesíthetetlenek. Crisan tudvalevőleg állandóan Josifra háritotta a bankbukás felelősségét.

Josif eltűnésekor olyan hírek kerültek napvilágra, hogy a liberális bank-

igazgató Kokinkinába menekült. És mialatt az igazgató e képzeletbeli egzotikus vidéken élvezte a földi élet gyönyöreit, addig Crisan György letartóztatása körül viharzó hullámokat vetett a politikai élet tengere. Végül kiderült, hogy a sokat emlegetett Josif igazgatótól nemcsak Kokinkina van távol, de még a szándék is, hogy oda utazzon. Sokkal jobb helyet talált ennél az igazgató, aki sógorjához, Stefan Methes most kinevezett belügyi alminiszternek és Iorga kebelbarátjának leányához menekült, ahol hetekig maradt rejtve a hatóságok elől. A moreni

szondatüz tövében, a kis petróleumvárosban nyugodtan olvasta az igazgató társa letartóztatásával kapcsolatban megjelent híreket Josif, mig most váratlanul megkerült és nem kétséges, hogy ezzel elősegíti a második, a Cetatea Bankkal kapcsolatos politikai szenzációt: saját letartóztatását.

Valószínű ugyanis, hogy Josifot még a mai nap folyamán letartóztatják és miután öt nem védi a mentelmi jog, mint Crisan Györgyöt, szabadlábra helyezése nem is történhetik meg olyan hamar, mint a volt nemzeti parasztpárti alminiszteré.

Maniu, Lupu és Stere között demokrata ellenzéki blokkról tárgyalnak

A nemzeti parasztpárt és a Lupu párt vezetősége hivatalosan cáfolja a fuzióval kapcsolatos híreket. A nemzeti parasztpárt tagjai nem vehetnek részt az interimáris bizottságokban

A liberális párt sem vesz részt az interimáris bizottságokban

Bucuresti-Bukarest, június 18. Mig a választások eredményeinek validálása rémregénybe illő jelenetek közepette izgalmasan folyik a parlament mindkét házában ülésén, az ellenzéki pártok között állandó tárgyalások folynak a kormánnyal szemben elfogalando álláspontra vonatkozólag. A parlamentben ma három olyan ellenzéki párt van, melyek valaha egy tömör pártegységbe tartoztak össze. Lupu és Stere, a nemzeti parasztpártnak e két régi tankja, most külön pártjaik élén, ha nem is nagy tényleges sullyal, de kétségtelenül, hogy két kiváló koponyának kijáró respektussal állnak a porondon és ha nem egyebet, de erkölcsi erőt kétségtelenül jelentenek a parlamentben. Lupu, bár már a nemzeti parasztpártból való eltávolodása óta Jonel Bratianu koalíciós kormányában is részt vett, nem áll messze Maniutól, aki már a parlament előtt is kijelentette annakidején, hogy még mindig hajlandó Lupuval együtt működni.

Stere pedig, aki a nemzeti parasztpárt hajdani programjának teoretikusa volt s

e program radikálisabb keresztülviteléért küzdött és ekörül differenciái miatt vált ki a pártból, most ellenzéki sorban természetesen közelebb jutott Maniuhoz. Plauzibilis tehát, hogy Maniu, Lupu és Stere között a legvalószínűbb a kiegyezés az összes ellenzéki pártok között és az eddigi jelek arra mutatnak, hogy ez a kétségtelenül jelentékeny erőt reprezentáló polgári ellenzéki blokk létre is fog jönni.

A „Curentul” szerint a nemzeti parasztpárt és Lupu között már meg is történt a közeledés és úgy Maniuhoz, mint Lupuhoz az az álláspontja, hogy a jelenlegi politikai viszonyok között egységes demokratikus frontot kell létesíteni.

A „Curentul” azt is lehetségesnek tartja, hogy a két párt fuzionálni fog. Ugyancsak közeledés észlelhető a Stere párt részéről is, mely rájött arra, hogy egyedül nem képvisel számottevő erőt, csakis a nemzeti parasztpárt kebelében. A Curentul érdekes politikai eseményeket vár.

A Curentul értesülését a két párt vezetősége kategórikusan megcáfolja. A cáfolat azokat a híreket tartja komolytalanoknak, amelyek az esetleges fuzióról jelentek meg. Nincs kizárva azonban, hogy a két párt között egy demokratikus blokk létrejötte miatt lesznek tárgyalások.

Bucuresti-Bukarest, június 18. A Dreptatea közli a nemzeti parasztpárt hivatalos kommunikációját, amely szerint a párt tagjai nem fogadhatnak el a törvénytelenül feloszlott községi és vármegyei tanácsok helyébe kinevezett interimáris bizottságokban egyetlen helyet sem. Azokat, akik ilyen kinevezéseket elfogadnának, kizárják a nemzeti parasztpártból.

Bucuresti-Bukarest, június 18. A liberális párt parlamenti tanácsa ma délelőtt ülést tartott Duca elnöklevelel. Elhatározták, hogy a liberális párt tagjai nem fognak szerepet vállalni az interimáris bizottságokban, csak ott, ahol magasabb állami érdekek ezt megkívánják, így Beszarabia és Erdély kisebbségük vidékein.

Cuza átnyújtja Jorgának a parlament ajándékát és Jorga -- bocsánatot kér Cuzától

(Első oldali cikkünk folytatása)

közönség jó színészeket kérhet. Ez parlament, ahová az ország népe küldötte el képviselőit, akik kötelességüknek kell hogy tartásuk az ellenvélemények meghallgatását. 12 éve képviseli Beszarábiát és ha népe hü maradt hozzá, ő kötelességét teljesíti még akkor is, ha személye nem is rokonszenves bizonyos körök előtt. Ha provokálni fogják, úgy elhárítja azt magától, mert hivatását és feladatát nem fogja fel kicsinyes személyi szempontokból.

Foglalkozik a sorocai választással és 200 szavazócédulát tesz a ház asztalára. E cédulák birtokosait megakadályozták a szavazásban, mégis úgy szerepelnek a választási jegyzőkönyvben, hogy leszavaztak. Beszarábia mindig mostoha gyermeke volt a kormányoknak. Beszarábiai embert sem prefektusnak, sem magasabb rangú bírónak még nem neveztek ki, kivéve a nemzeti parasztpárt uralmát, de ott sem kielégítően.

Maniu Gyula: Mindig megkérdeztük az Ön véleményét.

Stere: Ez igaz, de sohasem vették figyelembe a kinevezéseknél. Ismerteti a sorocai visszaéléseket, majd így folytatja: Nem kérem a választás megsemmisítését, mert nem vagyok olyan fiatal, hogy diletánsnak tartassam magamat. Ugyis tudom, hogy gépszérien megszavazzák az igazolást. De a sorocaiak is tudják, hova szavaztak és hova tüntek el szavazataik. Istrate Micescu válaszol Sterenak és kijelenti, hogy azért nem kérte a megsemmisítést, mert ehhez nincs erkölcsi tekintélye.

A kamara természetesen validálta a sorocamegyei választást.

A kamarában tovább validálnak

A kamara délutáni ülésén **Andronescu** georgista képviselő a caliacrai választás megsemmisítését kéri, a kamara azonban ezt a választást is likvidálja. Ugyanez történik a lapusmegyei választással is, amelyet az ellenzéki képviselők szintén megkontestáltak. Argetoianu azonban azaz intette le őket, hogy Lapusna megyében Pan Halippa rokona volt a választási elnök és így csak nem képzeli el, hogy a nemzeti parasztpártnak sérelmei lehetnének.

Validálják ezután az ellenzéki tiltakozások ellenére a durosiori választásokat is. A vita során Toma georgista képviselő is polemikába kezd, mire Cuza korelnök kiutasítja a teremből azon a címen, hogy egyelőre még nem képviselő, majd csak akkor lesz, ha a listavezető le fog mondani.

Radulescu Vasile a nemzetiparasztpárti kormány volt olteniai tartományi igazgatója lép a tribünre, hogy az oltmegyei választási visszaélések ellen tiltakozzék. Ebben a pillanatban azonban belép Jorga a terembe, aki a szenátus ünnepségeiről érkezett. Amint Jorga alakja megjelenik az ajtóban, a többség feláll, mint egy ember tapsol a miniszterelnöknek, aki ma töltötte be életének hatvanadik évét.

Cuza átnyújtja Jorgának a parlament ajándékát

Cuza korelnök üdvözlő elsőnek Jorgát és kijelenti, hogy az egész nemzet szívvel és lélekkel vesz részt Jorga jubileumi ünnepségén. A parlament pedig azt az ajándékot nyújtja Jorga miniszterelnöknek, hogy három nap alatt elvégezte az igazolási vitát, holott máskor hetekig szokott elhúzódni a validálási vita.

Ezután sorra emelkedtek fel az egyes pártok képviselői, hogy Jorgának hódolatukat tolmácsolják. Nem vett részt az üdvözlésekben a nemzeti parasztpárt és a szociáldemokrata párt sem. Elsőnek **Duca** a liberális párt nevében, utána **George Cuza** a cuzisták, **Hans Ott Roth** a német párt, **Fischer Tivadar** a Zsidó Párt, **Moroianu** professor Erdély, **Perieteanu** a Vlad Tepes Liga, **dr. Teposu** a többségi képviselő, **Pamfil Seicaru** az újságírók és **Istrate Nitescu** a georgisták nevében üdvözölték Jorgát.

Jorga bocsánatot kér Cuzától

A miniszterelnök meghatóttan választ az üdvözlésekre, sajnálja, hogy a választásokon olyan dolgok történtek, amelyek némely embernek kellemetlenek, majd Cuzához fordul, akinek mint a kamara korelnökének, egyetemi tanárnak és mint barátjának megköszöni azt, hogy a validálási vitát ilyen rövid idő alatt és

ilyen szépen levezette. Végül formálisan bocsánatot kér Cuzától, ha valamikor megsértette.

Jorga és **Cuza** kibékülési jelenete után az ülést öt percre felfüggesztették, azután **Radulescu** elmondhatta az oltmegyei választási visszaélések egész történetét, természetesen csak azért, hogy a többségi képviselők minden különös skrupulus nélkül ezt a választást is validálják.

A szenátusban Jorga 60-ik születésnapját ünnepelték

A szenátus mai ülésének napirendjét is csaknem teljes egészében Jorga ünnepése töltötte be. Elsőnek **Mihai Sadoveanu** író, a szenátus kizemelt elnöke emelkedett szólásra s hatalmas beszédében méltatta a miniszterelnök érdemeit. Ezután a klérus tagjai mondták el üdvözlésüket **Gurie** püspök, **Pimen** érsek, **Rossu** püspök és **Niemerower** főrabbi üdvözölték Jorgát a görög keleti, görög katolikus, illetőleg a zsidó egyház nevében. Végül **Angheliescu** volt kultuszminiszter tolmácsolta a liberális párt jókívánságait.

Jorga válaszában megköszönte az üdvözléseket és ama reményének adott kifejezést, hogy sikerülni fog neki megteremteni a szenátusban a nemzeti egységet, amelyre olyan nagyon vágyódik. Azt az időt szeretné megérni, amikor nem fogják többé kérdezni egymást az emberek, hogy melyik politikai párthoz tartoznak.

A nemzeti parasztpárt kivonult a szenátusból

A szenátus ülését ezután tíz percre felfüggesztették. Az ülés újból megnyitása után **Saciuc Saveanu**, a nemzeti parasztpárt volt bukovinai minisztere pártja nevében az alábbi deklarációt olvasta fel:

„A nemzeti parasztpárt tekintettel arra, hogy a validálások során a szenátus olyan intoleránsan viselkedett, amely példátlan a parlamenti élet történetében és elvette a lehetőségét egy súlyos megtámadott szenátornak attól, hogy védekezhessen, noha a szenátusnak, mint bírói fórumnak kötelessége lett volna a meggyanúsított szenátor védekezését meghallgatni, elhatá-

rozta, hogy a szenátus üléséről kivonul mindaddig, míg a validálási vita és az elnökválasztás meg nem történik“.

Igazolják a kolozsvári egyetemi választásokat

A deklaráció felolvasása után a nemzeti parasztpárti szenátorok nyomban kivonultak az ülésteremből, a szenátus pedig hozzáfogott a kolozsvári egyetemi szenátorválasztások vitájához. Tudvalevőleg a szenátusi szekció azt a javaslatot terjesztette a plénum elé, hogy kolozsvári egyetemi szenátorválasztást semmisítsék meg, tekintettel arra, hogy a választásokon a törvénnyel ellentétben egy női professor is szavazott. Minthogy pedig **Banescu** professzornak egyetlen szótöbbsége volt, nem lehetetlen, hogy ezt a szótöbbséget éppen a szabálytalanul szavazott nőprofesszortól kapta. A vita során **Osvald Teodoreanu** professor a választás megsemmisítését kéri, míg **Dumitrescu** és **Banescu** professorok a választás igazolását kérik azon a címen, hogy egyetemi tanárnok esetében kivétel kell tenni. A szenátus, csodák csodája, nem ad helyet a kormánypárt kontestációjának és **Banescu** mandátumát megerősíti. Ez az egyetlen eset, amikor a kormánypárt ellen döntött a szenátus, de így sem ellenzéki álláspont honoralásáról volt szó, mert **Banescu** nem ellenzéki, hanem liberális programmal lett szenátor és így a szenátus összes liberális tagjai mellette foglaltak állást.

Megválasztják a szenátus elnökét

Constantinescu szenátusi elnök ezután bejelenti, hogy a szenátus elnöki székére egyetlen jelölés történt, **Mihai Sadoveanu** személyében, akit a szenátus nagy taps közepette egyhangulag meg is választ. **Sadoveanu** megtartja elnöki székfoglalóját, amely után az ülés véget is ért.

Fuad király a szenátus örökös tagjává nevezte ki Egyiptom országos főrabbiját

Kairó, június 18. Egyiptom országos főrabbiját, **Chaim Nahum Effendit** Fuad király kinevezte az egyiptomi szenátus tagjává.

Rabbi Chaim Nahum Effendi, aki annak idején mint török főrabbi a zsidók között és Törökország közelében jelentős szerepet játszott, a versaillesi békekonferencián a török kormány megbízásából igen fontos missziókat teljesített. A törökök azonban később a zsidókkal szemben nem viselkedtek olyan türelmességgel, mint ahogy azt a köztársasági kormány a főrabbinak meg-

ígerte, az önértetes **Chaim Nahum Effendi** elhagyta Törökországot és Párizsban élt. 1925-ben a kiváló embert a kairói hitközség a kormány intervenciójára meghívta a főrabbinatusi állásba, amelyet később az egyiptomi kormány országos jelleggel ruházott fel. **Nahum Effendi** néhány év óta a hitközségek átszervezésével és az anyagi bázisuk megszilárdításával foglalkozik. Kitérő rituális és zsidó kulturintézményeket honosított meg és a kormány ennek elismeréseképpen nevezte ki a szenátus örökös tagjának.

Dobrudszába telepítik át a jugoszláviai románokat

A román kormány ingyen földet ad a telepéseknek

Belgrád, június 18. A román kormány néhány évvel ezelőtt módosította az agrártörvényt, amelyben kimondta, hogy ingyen földet kapnak Dobrudzában mind azok a románok, akik külföldről, illetve Amerikából visszatérnek az országba. Dobrudzában óriási kiterjedésű föld hever parlagon, amelyet most románokkal akarnak betelepíteni. Ez a föld a román-bolgár határszélen fekszik, ahol nemzeti szempontból megbízható és ellenállóképes lakosságra van szüksége az országnak. Romániában a földigénylők legnagyobb részét már kielégítették és most a román kormány akcióit kezdett abban az irányban is, hogy a Jugoszláviában, Bulgáriában, Magyarországon, Görögországban és Albániában élő románokat hazahívja és letelepítse őket a dobрудzsai földeken.

A jugoszláviai románok között is akció indult meg, amelyet maguk a romá-

nok vezettek. A visszatérőknek ingyen földet és megfelelő anyagi segítyt helyezett a kilátásba a román kormány, hogy a telepeken mingyárt fel is építhetik lakóházukat. A bánáti falvakban, ahol románok is élnek, erőteljes agitáció folyt a visszavándorlás érdekében és igen sokan jelentkeztek a dobрудzsai utra. **Mali Torák**, **Écska**, **Veliki Torák** és **Jankov Moszt** községekből eddig mintegy száz jugoszláviai román család, mintegy négyszáz személy hagyta el az országot.

A román telepések eladták házuikat, földjüket, de ingóságait és jószágait magukkal vitték Zsombolyára, ahonnan külön vonattal Dobrudzába szállították őket.

Értesülésünk szerint a jugoszláviai románok között tovább folyik a kivándorlási szervezkedés és a közeljövőben még nagyobb transzportot indítanak el Dobrudzsa felé.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség hírei

Az erdélyi delegátusválasztások eredménye. A választási főbizottság jelentése szerint a XVII. cionista kongresszusra a következő delegátusok lettek megválasztva: **Dr. Weissburg Chaim Haifa**, **Barisszia** lista (pótdelégátus **Tihanyi Dezső** Marosvásárhely), **Jabotinsky Vladimir** Jeruzsálem—Párizs revizionista (pótdelégátus **dr. Abraham Józsefné Petrozsényi**), **Vermes Ernő** Temesvári klacionista, (pótdelégátus **dr. Róth Dezső** Temesvár), **A. D. Gross** Tel-Aviv, **Miz-rachi**, (pótdelégátus **Rottenberg J.** Marosmarosziget.)

Stacionista konferencia. A nyugat-galiciai cionista szervezet elnökétől, **dr. Schwartzbarthól** meghívó érkezett a június 30-án Bázalben összeülő stacionista konferenciára. A konferencián az erdélyi stacionistákat **Vermes Ernő** fogja képviselni.

Cur Salom ügy. **Dr. Jordán**, a szövetség társelnöke egy átiratban örömeinek ad kifejezést afelől, hogy a Cur Salom-ügy a temesvári központ erélyes intervenciójának nyomán öröndetes megoldáshoz közeledik. **Julius 5-én** fog Bázalben összeülni a Haifa Bay konferencia a kérdés végleges elintézésére. Hogy a szövetség amely teljesen önzetlenül, kizárólag a Cur Salom-ügyben érdekelt cionisták érdekeit szemelött tartva járt el ebben az ügyben, direkt is érdekelve legyen a Cur Salomnál, javasolja, hogy a KIB lépjen összeköttetésbe a Cur Salom igazgatóságával és kérje, hogy a Cur Salom az eladatlant parcellák egy részét bocsássa a szövetség rendelkezésére. Ezen a területen később egy középület lesz felépítendő. A KIB a javaslat értelmében tárgyalásokba lép a Cur Salom igazgatóságával.

Kasztriner S. belpolitikai javaslata. **Kasztriner Samu**, a temesvári cionista helyecsoport választmányának tagja egy tervezetet nyújtott be a cionista és belpolitikai munkák különválasztása és kiépítése tárgyában. A KIB a beadványt atteszi érdemleges letárgyalás végett a kolozsvári politikai bizottságnak.

Herzl-akció. A Hitachdut Aviva-Barisszia marosvásárhelyi központja elrendelte az összes Hitchabrutoknak, hogy minden erejükkel és lelkesedésükkel vegyenek részt a Herzl-akcióban. A KKL központi irodája ezután is felkéri az Aviva-Barisszia Hitchabrutokat, hogy egy levelezőlepon jelentsék be, hogy hány gyűjtőívre van szükségük.

Lanoar könyvek. A KKL központi irodájánál megrendelhető az Omanuth jeruzsálemi könyvkiadóvállalat kiadásában megjelent Lanoar könyvek. A könyvsorozat a palesztinai kolóniák és kiváló zsidó személyiségek történetét ismerteti. A könyvek kiállítása igen izléses, a szöveg pontosított írásu és mindenki számára, aki valamelyes jártassággal bír a héber nyelvben, könnyen megérthető. Megrendelések a temesvári iroda címére küldendők.

Die Bodenfrage und der jüdische Aufbau in Palästina címmel megjelent és a temesvári KKL irodánál megrendelhető (**Timisoara, IV. Bul. Carol 15.**) **dr. Gránovskij** új könyve. A könyv kimerítő feleletet ad a Simpson-jelentésre és a valószínűségnek megfelelően ismerteti a palesztinai földkérdést. A könyv részletes ismertetésére vissza fogunk térni. Ára 120 lej.

Erezjisraeli mezuzák. A KKL temesvári irodájához gyönyörű kivitelű erezzisraeli Bezeal gyártmányu messzing mezuzák érkeztek. A mezuzák ára darabonként 60 lej és megrendelhető a KKL központi irodájánál, valamint a KKL biztosoknál.

Minden regénynél érdekesebb olvasmány

II. Vilmos császár emlékiratai

ESEMÉNYEK ES EMBEREK 1878-1918. ÉVEKBŐL

Ára 160 lej helyett 46 lej

Kapható az Uj Kelet könyvosztál: Ábrahám Vidékre 48 lej pénz, vagy bélyeg ellenében portómentes szállítással

**KI ADT
COVRIQ
tett el**

A Marosvölgy

Cluj-Kolozsvár, június 18. (tudósítójától.) Marosvölgy vész hírei krízis aratásáról. A Marosvölgy viszonyi nyomorban faüzemek állnak. Többek, valaha számottevő moly adófitető alapházakat és próbálnak pangásban. Marosvölgyi kávéháza lepusztult város a lyed. És a nyomor maga gyümölcsöket. den agitáció nélkül a többi párt városában a kommunista nagyobb szavazatszerzésre. És akkor holmi panama megélni nem lehet. Pont csak a kereskedőknek. Az államot az ugyan. Mi még fel tudnánk panamát, amely mot. Olyan panama moz senki.

Mondom, pont esden egyéb meg volt, csak éppen a panamában az is megvan. Ez pedig feltétel.

**Működik
prese**

A marosvölgyi faüzemekben a krízis nemcsak a „bónok” nyek alatt és a kommunista agitáció, amit Marosvölgy államháztartás, de mint minden más dolognak. Az adóprés. A dobora fatelepek, erdőkészletek. Az állam költségvetését ismét a miniszter. Természetesen, csak azokban a redukción nem ütköznek. De végeredményben minden más dolog. Minden külföldi Romániába származó adósság, hogy az adósság az áruját.

De egy dolog van, amit Marosvölgy államháztartás, de mint minden más dolognak. Az adóprés. A dobora fatelepek, erdőkészletek. Az állam költségvetését ismét a miniszter. Természetesen, csak azokban a redukción nem ütköznek. De végeredményben minden más dolog. Minden külföldi Romániába származó adósság, hogy az adósság az áruját.

De a Marosvölgyi történelem. Otthoni árvérezik és segélyző jövőtől. Számában hirt adósságról. **Kasztriner** vagon fája egy liba segélyző adóssága körülmények között. Most hasonló esetet egy környékben sem mindennapi törlő olvasóközönség előtt árvérezések égbeki.

A betegsegélyző tisztviselője, **Covriq** van, de a környéken. Az ő ereje testesíti, amely kifejezésre jut. Ehez ért **Covriq** fatermelők réme.

Hodak és **Liban** Auszterlitz fatelep, mosai röviddel ez Smuck voltak. Két

Zsidó Nemesség hírei

usválasztások eredményességét jelentése a kongresszusra a lettek megválasztottak Haifa, Barisz, Tihanyi Dezső, botinsky Vladimir, revizionista (pót- Józsefné Petro- Temesvár klacio- dr. Róth Dezsőné, ross Tel-Aviv, Miz- Rottenberg J. Mára-

encia. A nyugat- vezet elnökétől, dr. hívó érkezett a ju- szesűlő stamcionis- konferencián az er- Vermes Ernő fogja

Jordán, a szövetség an örömeinek ad ki- a Cur Salom-ügy erélyes intervenció- tetes megoldáshoz kö- fog Bázalben össze- konferencia a kérdés. Hogy a szövetség lenül, kizárólag a dekeltek cionisták ér- va járt el ebben sz- ekelve legyen a Cur hogy a KIB lépjen Salom igazgatóságá- Cur Salom az eladat- szét bocsássa a szö- Ezen a területen lesz felépítendő. A mében tárgyalásokba gatóságával.

politikai javaslata. temesvári cionista nányának tagja egy e a cionista és bel- önválasztása és ki- A KIB a beadványt letárgyalás végett a bizottságnak.

itachdut Aviva-Ba- lyi központja elren- chabrutoknak, hogy lelkesedésükkel ve- zékcióban. A KKL zuton is felkéri a nabrutokat, hogy egy- sük be, hogy hány- sük.

KKL központi iro- tók az Omanuth je- óvállalat kiadásá- r könyvek. A könyv- kolóniák és kiváló történetét ismerteti. igen izléses, a szö- mindenki számára- ssággal bir a héber megérthető. Megren- iroda címére kül-

der jüdische Auf- mel megjelent és a anál megrendelhető Carol 15.) dr. Gra- könyv kimerítő fele- lentésre és a való- ismerteti a palesz- könyv részletes is- fogunk tért. Ára

zák. A KKL temes- nyörü kivitelü erec- vártmányu messzing- mezuzák ára dara- egrendelhető a KKL- valamint a KKL

rdékfeszítőbb olvas- ty

császár iratai

EMBEREK A ÉVEKBŐL

elyett 46 lej könyvosztál. ában- vagy bélyeg ellen- tes szállítás

KI AD TÖBBET?

Covrig ur 1000 vagon fát 76 ezer lejért árverez- tett el az Auszterlitz és Szmuck-féle fatelepről

Szabadon vadászik a fásokra Covrig ur, a marosvásár- helyi Casa Cercuală mindenható titánja. Málnási ur betegse- gélyző tartozásáért Szmuck 1000 vagon fáját árverezték el

A Marosvölgyében pont csak ez hiányzott...

Cluj-Kolozsvár, június 18. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Marosvölgyéből egyre su- gnosabb vészrejek érkeznek a gazdasági krízis aratásáról. A munkanélküliség szonyu nyomorba döntötte a megyét. A faüzemek állnak. Tönkrement favállalko- zók, valaha számottevő pénzemberek, ko- mely adófizető alanyok töltik meg a kávé- házakat és próbálnak megélni a szörnyü pangásban. Marosvásárhely a munkanél- küliek kávéháza lett. Ez a valaha híres, dús gazdag város a nyomor mélyére sül- lyedt. És a nyomorúság ki is termelte a maga gyümölcseit. A kommunisták min- den agitáció nélkül elhódították a szava- zatokat a többi pártoktól. Marosvásárhely városában a kommunisták érték el a leg- nagyobb szavazatszámot.

És akkor holmi panamavádat akaszt- nak megélni rem tudó kereskedők nya- kába. Pont csak ez hiányzott ezeknek a kereskedőknek. Állítólag megkárosították az államot az ugnevezett „fekete fával“. Mi még fel tudnánk sorolni néhány olyan panamát, amely megkárosította az álla- mot. Olyan panamát, amelyben nem nyo- moroz senki.

Mondom, pont csak ez hiányzott. Min- den egyéb meg volt eddig a Marosvölgyé- ben, csak éppen a panama hiányzott. Most aztán az is megvan.

Ez pedig feltétlenül haladást jelent.

Működik a betegsegyelőző adó- prése

A marosvölgyi fatermelők nyakára azon- ban nemcsak a krízis, nemcsak a dumping, nemcsak a „bónok“, nemcsak az esemé- nyek alatt és a lelkek mélyen lappangó kommunistá agitáció feküdt rá. Van vala- mi, amit Marosvölgyére is kimért a magas államháztartás, de aztán sokkal jobban, mint minden más centrumára az ország- zék. Az adóprése. Kíméletlenül kerülnek jobbra fatelepek, erdőségek, hatalmas áru készletek. Az államnak kell a pénz. Hisz a költségvetést ismét redukálja a pénzügyi miniszter. Természetesen nem integrál- sian, csak azokban a reszortokban, ahol a redukció nem ütközik magas államérde- kekbe. De végeredményben az adóprést már tudomásul veszi az ember. Mindenütt van. Minden külföldi exportőr tudja, hogy a Romániába szállít árut, számot kell tessen azzal, hogy egyszer csak elárvere- zik adóba az áruját.

De egy dolog van, amiről nem tud a külföldi exportőr és amit jó lesz mielőbb megtudnia. Létezik Romániában a beteg- segyelőző, a Casa Cercuală, amelynek szin- tén van árverezési joga. Ez az árverezési jog pedig éppen a Marosvölgyében jutott olyan radikális eszközökben kifejezésre, amelyeknek következtében nagy értékeket képviselő árustokokat, telepeket, stb. ár- verettek el bagatel tartozásért. Még ab- ban is megnyugszik az ember, ha ezek az árverések jogosan érik a betegsegyelőző adósát. Ha tartozom a betegsegyelőzőnek, többször felszólított és én nem fizetek, isten neki, hát megérdemeltek, árverezze- nek el.

De a Marosvölgyében egészen más dol- gok történnek. Ott vad idegenek adó- ságaiért árverezik el a kereskedőt a beteg- segyelőző jóvoltából. Az Uj Kelet tegnapi számában hirt adunk az egyik hasonló esetről. Kasztner Andor kereskedő 80 vagon fája egy liberális honatyá beteg- segyelőző adóssága miatt került gyanus körülmények között dobra.

Most hasonló esetről küld nekünk jelen- tést egy környékbeli informátorunk. Ez sem mindennapi történet, álljon tehát az olvasóközönség előtt, mint a törvénytelen árverezések égbekiáltó példánya:

Covrig ur, a mindenható

A betegsegyelőző pénztárnak van egy tisztviselője, Covrig ur. Két fölöttese is van, de a környéken ő a legnagyobb ur. Az ő ereje testesíti meg az államhatalmat, mely kifejezésre jut árverések levezetésé- ben. Ehhez ért Covrig ur. Ő a marosmenti fatermelők réme.

Hodak és Libanfalva között van az Auszterlitz fatelep, amelynek társtulajdo- nosai röviddel ezelőtt Auszterlitz és Szmuck voltak. Két éve már, hogy Ausz-

terlitz kivált a cégből és azóta pereskedik a két kereskedő. Ez természetesen az ő magánügyük. Senkinek semmi köze hozzá, hogy mi lesz ennek a pernek a kimenetele. Tény az, hogy Auszterlitz kiválása után Szmuck maradt birtokon belül.

A dolog lényegéhez tartozik az is, hogy az Auszterlitz fatelep által kitermelésre váró erdőt Szmuck vette meg Málnási erdőbirtokostól. Szabályszerűen megvette. Tehát az ő tulajdona lett, amit jó meg- jegyezni, hogy az elkövetkező eseménye- ket megérthessük.

Málnási tartozásáért árverést tűz ki Covrig ur Szmuck fa- telepére

Egyszóval, minden Szmucké volt, erdő, fatelep, minden. Csak egy nem volt Szmucké, a betegsegyelőző illetékhátraléka, amelyet Málnási nem fizetett meg a Casa Cercualának. Ez a tartozás nem volt az övé, mert egyébként tartozása volt bőven. A cég a nyomasztó viszonyok következté- ben lassan a felszámolás felé indult.

Az egyetlen aktívumot képviselő 1000 vagon fát a munkások elmaradt fizeté- séért 144 ezer lej értékben zár alá helyez- tek. Ugyanakkor egy szászrégeni ügyvéd 166 ezer lej perköltés követelése címén szintén igényt tartott a fára.

Egyszóval: kellett volna a kétségbejött

nyomorban sinylődő munkásságnak 144 ezer lej. És a fiskálisnak is kellett volna kapni pénzt. Mind az 100 vagon fából.

Közelkép a betegsegyelőző

Hogy el ne felejtjük: Málnási nem egyenlített ki betegsegyelőző tartozását. Na és most jön Covrig ur, a betegsegye- lőző mindenható titánja. Mit számít az Covrig urnak, hogy Málnási ki tudja hol vágat most erdőt, hogy Szmuck ezer va- gon fája egy sereg éhes ember szájába fog majd ennivalót tömni. Covrig urnak ilyen skrupulusai nincsenek. Ő egyszé- rűen megjelenik a fatelepen és konsta- tálja, hogy ott ezer vagon fa található... És kijelenti, hogy ezt az 1000 vagon fát ő a törvény nevében a betegsegyelőző szá- mára lefoglalja.

Le is foglalta. És hiába adott be Szmuck igényt. Hiába intervenáltak jobbra, balra, a betegsegyelőző egy napon 1000 vagon fát árverezett el Szmuck fa- telepéről — 76 ezer, mondó hetvenhatezer lejért! Ezer vagon fát, amelynek értéke a mai nyolevan százalékkal lezuhant fa- árak mellett is mintegy 3 és félmillió lejt tesz ki!

Ennyi a mese. A további részekben: Szmuck éppugy, mint Kasztner, megtette a bűnvádi feljelentést. És megindította a kétes kimenetelű „contencios“ pert Cov-

EXPOSITION COLONIALE INTERNATIONALE

PARIS-1931
MAI-NOVEMBRE

Felejthetetlen látványosságok. Megnyugtató kellemes élmé- nyek és tanulsá- gok. Különböző olesóságok és elő- nyök. Utbaigazi- tásért forduljon bármelyik uta- zási irodához. Expositia col- oniala interna- tionala.

rig ur, illetőleg a betegsegyelőző ellen.

Még az is a történethez tartozik, hogy az egyik vezető erdélyi pénzügyes mar- osvásárhelyi fiókja súlyosan érdekelve van Szmuck fatelepen. És hogy a millió- kat megmentsse, az árverésen a bank vette meg a famennyiséget. Hogy leg- alább nehezen értékesíthető fában kapja vissza a milliókat.

Igy festenek az állapotok a marosme- gyei fafronton. Ahol most panama-lelep- lezésnél ugy vadásznak a fásokra, mint a vadakra.

Csak az érdekelne, hogy meddig mű- ködhetik ott még Covrig ur? Mert a fá- sok már nem sokáig bírják!

Vajon Covrig ur addig akar „szere- pelni“, míg egyetlenegy favállalkozó sem lesz a Maros völgyében? ... (—lay)

Az egész nemzeti parasztpárti szervezet a vádlottak padjára került Ploiestiben

Junian volt igazságügyminiszter védőbeszéde párthívei mellett

Bucuresti-Bukarest, június 18. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Ke- let Jorga miniszterelnök esetét a ploesti nemzeti parasztpártal, amikor is Jorga a párt egyik manifesztumáért megindí- totta a bünyügi eljárást az alamtörvény értelmében a röpirat szerzője ellen. Az esetnek különös érdekességet kölcsönöz az, hogy a röpirat szerzőségéért az egész nemzetiparasztpárti vezetőség vállalta a felelősséget és így a vádlottak padján az egész ploesti nemzetiparasztpárti ve-

zérkar helyet foglal.

A per főtárgyalása nagy érdeklődés mellett most vette kezdetét. A pernek husz vádlottját Junian Grigore volt igaz- ságügyminiszter védte, akinek védőbeszé- de szenzációja volt a napnak. Junian hangsúlyozta, hogy a röpiratban a szerző azt írta, ha a kormány közegei erőszak- tal akadályoznák meg a választókat, ugy azok feleljenek szintén erőszakkal. Ez nem képezheti bűncselekmény tárgyát, mert ez a probléma ma még nem olda-

tott meg a kriminológia tudományában sem. Ennél súlyosabb alaromot fuvott az egyik kormánypárti kortes. Mondván, hogy az ország deficitje 12 milliárd, amit még Auboin külföldi szakértő is megcáfolt. Ezután Junian néhány válas- tási visszaélésről tett említést, igazolva, hogy a felhívásra a nemzeti parasztpár- nak minden oka meg volt.

Junian beszéde után a bíróság szom- batra halasztotta az ítélet kihirdetését.

Mellon amerikai államtitkár megérkezett Lon- donba, ahol szigorúan bizalmas megbeszélést folytatott Macdonalddal

Amerikai körökben az a felfogás alakul ki, hogy Európának 2—3 évi moratóriumra van szüksége

London, június 18. Mellon amerikai pénzügyi államtitkár Southamptonból foly- tatta útját London felé ahová megérkez- zett. A pályaudvaron újságírók előtt újra hangoztatta, hogy utja magánjellegű, de egyik hírlapíró kérdésére, hogy fog-e az angol fővárosban pénzügyi szaktekinté- lyekkel világgazdasági problémákról be- szélni, azt a kijelentést tett, hogy termé- szetesnek fogja találni a gazdasági jel- legű problémák megvitatását, ha éppen találkozik pénzügyi, vagy gazdasági szak- férfakkal. Este Mellon Macdonalddal tár- gyalta. A megbeszélésnek szigorúan bizal- mas jellege volt és arról a nyilvánosság- gal semmit sem közöltek. Politikai körök- ben ugy tudják, hogy Mellon még talál- kozni fog az angol miniszterelnökkel. A Daily Herald az ellenkező nyilatkozatok- kal szemben hangoztatta, hogy Hoover Mellont azért küldötte Európába, hogy a helyzetet közelről megfigyelje és meg- vizsgálja azt, van-e tényleg szüksége Németországnak segítségre és morató- riumra. Ezzel kapcsolatban Amerikában egyre jobban kialakulóban van a felfogás, hogy Európának 2—3 évi moratóriumra van szüksége ahhoz, hogy gazdasági életét valamennyire rendbe szedhesse. Több pénzügyi szakértő is odanyilatkozott, hogy a moratóriumot olyan gazdasági konjuk- tura fogja követni, hogy minden ország nehézségek nélkül fogja teljesíthetni nem-

zetközi fizetési kötelezettségeit.

London, június 18. A Morningpost érthetetlennek tartja azt a féltékenyke- dést, amellyel Párizsban az Angol Bank Ausztriát segítő azon intézkedését figye- lik, hogy az osztrák jegybanknak átutalt 150 millió schilling értékű idegen valutát. A lap hangoztatja, hogy az Angol Bank lépését nemzetközi közös akciónak kell követnie, mert ez egész Európa gazdasági életének érdeke.

A Financial News sajnálattal állapítja meg, hogy Franciaország csak politikai előnyök szerzése révén hajlandó segíteni

Ausztrián, pedig az osztrák pénzügyi csőd kihatással lenne a középeurópai, sőt az egész európai gazdasági életre. Egyidejű- leg a belga szenátusban Houtard pénz- ügyminiszter expozé adott az ország pénz- ügyi helyzetéről. Kifejtette, hogy a pénz- ügyi válság miatt Belgium részére lehetet- lenné vált, hogy a számára megállapított jóvátételi annuitások bármily csekély hányadáról is lemondjon.

Briand Párizsban nantesi elutazása előtt fogadta az amerikai nagykövetet, aki Mellon és Stimson amerikai állam- titkárok párizsi látogatását készíti elő.

Jules Cambon, a zsidók nagy barátja súlyosan megbetegedett

Párizs, június 18. Jules Cambon, aki 1916-ban, jóval a Balfour-deklaráció előtt kieszközölte a francia kormánynál azt a deklarációt, amely a zsidóknak Pa- lesztinához való jogát elismerte, súlyo- san megbetegedett. Nem valószínű, hogy felépül. Jules Cambon hosszú éve- ken át Franciaország követe volt Lon- donban és itt ismerkedett meg a cionis- ta mozgalommal. Kitűnően ismerte nem-

csak a cionista mozgalom ideológiai vo- natkozásait, hanem kapcsolatokat kere- sett vezető cionistákhoz is. Különösen Max Nordau iránt érzett meleg szimpá- tiákat és amikor a nagy cionista író kénytelen volt a háboruban elhagyni Franciaországot, ő volt az, aki átsegi- tette Nordaut Spanyolországba.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

SPORT

Vasárnap:

Hungária-Universitatea

Kedden országos triálmérkőzést tartanak Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, június 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Hungária ragyogó szerdai játéka hatezer embert vonzott ki a pályára és valószínű, hogy Kolozsvár és a vidék sportkedvelő közönsége vasárnap is ugyanilyen számban özhözi el a sporttelepet. A szerdai mérkőzésnél egészen bizonyosan élvezetesebb sportot fog nyújtani a vasárnapi, mert az U csapat, melynek kapuját ezúttal a nagyszerű Szatmári védi, játékerőben feltétlenül egyenrangú a magyar profiligazdák középcsapataival, melyek pedig tudvalevőleg sok kellemetlen napot szereztek a Hungáriának és drukkereinek a bajnoki meccseken. Az U ellen a Hungáriának nagyobb előnnyel kell megküzdenie, mert az egyetemiek csapata valószínűleg ambicionálni is fogják a játékokat. Igazi küzdelemre van tehát kilátás. A Hungária egyébként erdélyi turáját arra használja fel, hogy nagyszerű képességű játékosaihoz egységesebb csapatot állítson össze, mint amelyik a tavaszi fordulóban néhány alkalommal csalódást. Az az összeállítás, amellyel a szerdai kísérletezett a Hungária, olyan sikeresen oldja meg a problémákat, hogy minden valószínűség szerint ez is marad a Hungária standard csapata. Két olyan balszélső közül, mint Hirzer és Ticska, nehéz választani és nyilvánvaló, hogy az volt a leghelyesebb megoldás, amit Senkey mester talált ki: az egyiket, Ticskát, jobbszélre kellett tenni. Kalmár viszont a centerfedezet posztján olyan tüneményes, hogy vétek is volna a kétes gólszerzés dicsőségéért ezt a nagyszerű halfjátékost előre küldeni. A Hungária csorbíthatatlan nimbuszából úgy látszik Erdély sportját is fogja érni egy esipetnyi: később elmondhatjuk, hogy nálunk kovácsolták össze a legjobb Hungária-együttest.

A Hungária ma a NAC ellen mérkőzött Nagyváradon, vasárnapra pedig újra Kolozsváron üdvözöljük. Az Universitatea megerősített csapatösszeállítását — az egyetemi csapat megint az „egyetemi válogatottat” fogja kiállítani — egyik legközelebbi számunkban közöljük.

Július 4. és 5-én a magyar válogatott Bukarestben játszik. Bukarestből jelentik: A magyar és román válogatottak első ünnepélyes összecsapása Bukarestben történik meg július 5-én. Ezt megelőzőleg július 4-én Bukarest—Budapest válogatottjai mérkőznek meg. Budapest színeiben a Németországban nagy sikerrel szerepelt „csikók” játszanak majd Bukarestben.

Kedden Kolozsváron rendezik meg a jugoszláv—román Balkán-kupa döntő triálját. A szövetség, miután az FC Sete a Ripensia ellen nagy gólarányú vereséget szenvedett, lemondott arról a szándékáról, hogy a francia csapat ellen szerepeltesse a triálválogatottat. E helyett Kolozsváron tart triálmeccseket az erre a célra meghívott játékosokból. A csapat innen Temesvárra megy, ahonnan könnyű tréningmeccs után utaznak Zágrábba a játékosok. A meccsen dől el a Balkán-kupa sorsa, ami annál is érdekesebb, mert Románia, mely jövőre már részt vesz az Európa-kupában, utoljára szerepel a Balkán-kupa küzdelmeiben.

Szinajában lesz a romániai vívóverseny. A Román Vívószövetség folyó hó 27, 28 és 29-én rendezi meg a romániai tör, kard és épé kardvívóbajnokságokat Szinajában a nemzetközi vívószabályok szerint.

A versenyen részt vehetnek az F. R. S.-hez tartozó Klubok amatőr vívói.

A versenyek első helyezettjei tisztelt díjat és oklevelet kapnak.

Nevezési díj fegyvernemenként Lei 100.—, két fegyvernemben 150.—, három fegyvernemben 200.— lej.

Nevezések folyó hó 22-ig a következő címre adandók le: Federației Romane de Scrima Bucuresti, Str. Biserica Enei 10, Etaj II.

Szinajába 50 százalékos kedvezmény nyel lehet utazni s a rendezőség gondoskodni fog olcsó ellátásról.

Ezer korzójegyet adnak ki a Hungaria—Universitatea meccsre. Az Universitatea vezetősége nagy előkészületeket tesz a vasárnapi Hungaria mérkőzésre. Az egyesület gondoskodott arról, hogy ezer korzójegyet adhasson el a közönségnek és ezer embert tudjon a tribünön kívül ülő helyhez juttatni. A jegyeket a Biró-patikában és a Columbiaiban lehet előjegyezni.

A futball district annak közlésére kért fel, hogy az egyesületek pályarendező bizottságában szereplő négy-négy tagja a vasárnapi meccs rendezésében érdekeiben pontosan jelenjenek meg a sporttelepen.

Berlin. 20.30: Hangjáték.
Breslau. 18.35: Zenekari hangv.
Frankfurt. 21.15: Svéd est.
Hamburg. 21: Szórakoztató zene. 23: Táncczene.

Langenberg. 23: Éjjeli hangv.
Lipce. 20.30: Operett.
Varsó, Poznan, 20.15: Filharmóniai hangv.

Kattowic. 22.30: Táncczene.
Milánó. 22: Operetrésztetek.
Róma. 21: Ének- és zenekari hangv.
Prága. 21.30: Kézzongorás hangv.
Pozsony. 18: Magyar óra.
Kassa. 21: Rádiózenekar.
Brünn. 21: Grammfón.
Oslo. 20: Rádiózenekar.

Szombat, június 20.

Bukarest. 19: Grammfón. 19.40: Rádiózenekar. 20: Opera. Közben hírek.

Budapest. 9.15: Hangv. — 9.30: Hírek. 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. 1: Pótdíjeltetés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: „Zónák”. Ifjúsági előadás. 4.45: Pontosjelzés, időjárás, hírek. 5: A Kisfaludy Társaság irodalmi délutánja. 6: Grammfónhangv. 7: Mit üzen a rádió. 8: Gyógykezelés Gyóni Gézára. 8.40: Rádics János cigányzenekarának hangv. 9.45: Pótdíjeltetés, időjárás, hírek, majd az Operaház zenekarának hangv. Utána cigányzene.

Bécs. 22.10: Zenekar.
Berlin. 20: Donizetti művei.
Breslau. 22.45: Táncczene.

Frankfurt. 20: Mozart: Così fan tutti című operája.

Langenberg. 22: Éjjeli hangv.
Lipce. 19.30: Részletek Puccini operáiból.

Varsó. 20.15: Könnyű zene. 22.20: Könnyű művei.

Kattowic. 20.15: Könnyű zene.
Poznan. 22.05: Táncczene.

Milánó. 19.50: Grammfón.
Róma. 20.10: Grammfón. 21: Carmen c. operája.

Brünn. 21: Rádiózenekar.
Oslo. 22.05: Szavaltat. 22.35: Táncczene.

KÖZGAZDASÁG

A kiviteli illetéket lényegesen leszállították

Bucuresti-Bukarest, június 18. A tegnapi napon a pénzügyminisztérium elküldte a vámhivatalokhoz az új kiviteli vámközlő rendelet, amely már tegnap életbe is lépett. A rendelet radikálisan leszállítja a kivitelre szánt áruk vámját és attól az export fellendülését lehetne várni, ha a külföldi viszonyok nem fájlatk volna annyira el, hogy a külföld felvevőképessége a minimumra csökkent. Főleg a fa áruk kiviteli tarifáját szállította le lényegesen a kormány és az új kiviteli vámközlő itt közöljük:

Tölgyfa, a) közepen egy méter átmérővel a 35 cm. és feljebb 3 ezer lej vagononként, b) 35—25 cm.-ig 2 ezer lej, c) 25 cm. alul négyezer lej vagononként. Deszkaárú készsúly leszállított. Parketta és fríz vámentes.

Bükkfa: Minden méretű rönk 100 lej vagononként, deszkaárú vámentes.

Tüzifa vámentes, furnir vámentes. Ládák, hordók egyben vagy szétszedve, cipőfeszégek, zsinidék, ablakredőny, fából készült mezőgazdasági cikkek, asztalos, bogrnárúrok, téglaszárítók vámentesek. Ló 25 lej darabonként.

Tojás standardizált (bárki által kivihető) 10 bani darabonként.

A vámhivatalok a tegnapi naptól kezdve a kiviteli vámközlő csakis lejben, tehát nem devizákban szedik.

A bőrkereskedők, festékesek és vasútlekek délután hat órákor zárnak. A kolozsvári bőr, festék és vaskereskedők közös megállapodással elhatározták, hogy a nyári hónapokban a többi kereskedelmi szakmaktól függetlenül, hat órákor zárnak. Az új intézkedést már a közeli napokban foganatosítani fogják.

TOZSDE

Cluj-Kolozsvár, 1931. június 18. Márka 39.98, holland forint 68, dollár 165.35, font sterling 817/8, francia frank 6.62, lira 885, cseh korona 4.99/2, pengő 29.40,

dinár 3, schilling 23.70, svájci frank 32.70, zloty 19/2.

Bucuresti-Bukarest, 1931 június 18. Francia frank 6.58/2, font sterling 816/2, dollár 167.90, belga frank 23.40, lira 8.80, svájci frank 32.65, cseh korona 4.98/2, osztrák silling 23.65, márka 39.93, pengő 29.32, holland forint 67.65.

Színház—Mozi

Szinkör-Mozgó műsora

Pénteken: Rango. (Az év legnagyobb filmeseménye, a dzsungel hangos eposza, páratlan sikerű újdonság, a nagy vadállatok és az emberek örök küzdelme a létért. Előtte: hangos hiraók, Bimbo és Rosita Moreno duettje. Előadások 3, 5, 7, 9 órákor. Helyárok egész nap 10, 20, 30 lej.

Szombaton: Rango.
Vasárnap d. e. 11 órákor: Rango. (Rendes helyárrakkal.)
Vasárnap d. u. 5, 7, 9 órákor: Rango.
Hétfőn 3, 5, 7 órákor: Rango.

A pár estére hazatérő szintársulat műsora

Szombaton este 11 órákor: Lámpaláz! Operette-újdonság, először! Budapest 150-szer adták. Az utóbbi évek legbrilliansabb operettje. Budapest, Bécs, Berlin operett évadjának legragyogóbb szenzációja. Miután ez lesz a jövő évad nagy sláger-operettje, ezúttal csak egyetlenegyszer mutatják be. A főszerepekben: Kondor Ibolyka Véghegyi Ica, Ihász Aladár, Selmezy. Rendes helyárok. (Kényes helyzetei miatt fiatal leányoknak nem való!)

Vasárnap d. u. fél 3 órákor: Alvinczi huszárok. (Kondor Ibolyka, Véghegyi Ica, Nádor Jenő, Ihász Aladár, Tompa fellépésével. Nagyon olcsó helyárok. Jegyek ára 50, 40, 30, 20 és 10 lej.

Hétfőn este 9 órákor: Huzd rá cigány! (Nagyon olcsó mozihelyárrakkal. Balázs István vendégjátékával. Kondor Ibolyka, Véghegyi Ica, Ihász Aladár, Tompa, Leövey, Selmezy felléptével. Jegyek ára 50, 40, 30, 20 és 10 lej.

Az előadások jegyei már most megváltathatók a színház pénztáránál és az Ellen-zék könyvosztályánál.

OPERA MOZGO

Péntek: Eladott éjszakák. Szerelmi dráma. Német nyelvű amerikai hangosfilm. Főszereplők: Barbara Stanwick, Julia Compton, Mary Prevost, Ralph Graves, Lowel Schermann.

CORSO-MOZGÓ MUSORA

Pénteken 5, 7 és 9 órákor premier! Nagy vágy. Páratlan rendezésű filmpolett. A nagy Ufa-stúdió titokzatos élete. E filmben fellépnek az összes nagy világsztárok és pedig: Callia Horn, Lil Dagover, Anny Ondra, Liane Haid, Charlotte Susa, Fritz Kortner, Franz Lederer, Verebes Ernő, Huszár Pufy, Conrad Viedt, Jack Trevor stb. Műsor előtt: Eredeti Miksi Maus. Leszállított helyárok!

Szombat 5, 7, 9 órákor: A nagy vágy.
Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor: A nagy vágy.

RADIO MUSOR

IDŐ: KÖZÉPEURÓPAI

Péntek, június 19.

Bukarest. 18.15: Rádiózenekar. 20.30: Karének. 21.45: Hírek. 22: A Lidó mendence zenekara.

Budapest. 9.15: Grammfónhangv. — 9.30: Hírek. 12.05: Házikvartett. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. — 2.45: Hírek. 4: Divatcsevegés. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Magyar Kázmér előadás. 5.30: Magyar nóták cigányzenekiséretel. 6.30: Gyorsirótanfolyam. 7: A szabadban való fürdés egészségügyi szabályai. 7.30: Szalózenekari hangverseny. 8.30: Helyszíni közv. a panonhalmi apátságából. Utána pontos időjelzés, időjárás, hírek, majd katonazene. Bécs. 20.10: Operett.

Az Uj Kelet az eg és hánsági asid

Cikkünk a az forrás megjelölés

Késiratokat nem megörzésükre ne

Tizmilli

Londoni jelentés szöveg tizmillió f illiárd lej értékű k ni a dunai agrár- abona-termelésüket g utultermelést előlé ényiségek helyett elésére térjenek át lósul, valóságos for g ezuttal vér nélkü tene az agrárállá olitikai életében. El arradalmat, mert a érdekelte államok tiv agrártermelés íssítésére kellene, k — másodsorban lmat, mert az ipar ére való áttéréssel k is újabb lehetsé eg.

A tizmillió fontos nyel természetser ökökkel is járnának, általlandóan f egeknek a munkáho gtositáná. Abban az az agrárkrízis fo asztóképtelenné let

ismét vásárló-ké fejlett nyugati ipar hoz jutna. Ma a r ugoszláv paraszt n ket vásárolni, mer váltalában nem tu g csak olyan ala g legfeljebb az a Racionalizált ga tagazdasággá átal dalkodás mellett d művelői sokkal ernének arra, ho g biztosított piacot gított piac pedig a gyasztásának kvant ozott kvantitás, a ri államok termel etét idézheti elő.

A kérdés csak az, atos nemzetközi m on terve nem-e ma alizálása nem toldó ire. Az agrár- és ip a már világszerte an fenyegető, ho g forradalmasodást nem bürokratizált s g. Minél tovább h gnyalás lehetősége f pai banktöke miné g fog mutatkozni a on perferkuálása kö obb a veszélye an rban és szenvedése et és a végső kétsé z nyuljanak.

és bár a nemzetkö g sulypontja a nyu okban van, ma már dunai agrárállamok süllyednek abban a m, mely egész Eur nyegeti. Nyilvánval ghatárokkal nem k gtemes törvényser nyosodott, hogy Eu tait széttagoltsága an egy gazdasági gugatibb szélén t döntő kihatással v szélén történőke ban és Angliában van, ez nemcsak

Apro hirdetések

Önállóan dolgozó varróleányok f tetnek Zádor Margit divatszalonj Cluj, Calea Regele Ferdinand 48., re 8—9 óra között.

Füszertűzet, minden engedéllyel, rumban, társat keres, esetleg átadó a kiadóban.

Szakácsnő vidéki nyaralótelep ort ser konyhájának vezetésére, júli augusztus hónapokra, kerestetik. Cs kellő gyakorlattal bírók ajánlatát ké Cim megtudható a kiadóban.

Olcsó népszerű regények

Crocker: Családi hasonlatosság
Ohnet: A Croix-Mort grófnő
Courths Mahler: A látszat csal
Courths Mahler: Lind Dora titka
Courths Mahler: Az igazi asszony (Milliók Könyve kiadása)
Oppenheim: Kalandorok és Milliárdosok (Milliók Könyve kiadása)
Dell: A Fekete lovak (Milliók Könyve kiadása)
Rudolf Stratz: Régi regény (Milliók Könyve kiadása)
Georg Fröschel: Soha ilyen nászutas zást (Milliók Könyve kiadása)
Peter Bolt: Asszony nélküli város (Milliók Könyve kiadása)
Mathers Helén: Győzelmes vénusz (Milliók Könyve kiadása)
Hornung: Az új herceg (Milliók Könyve kiadása)

OLCSÓ PETŐFI KÖTETEK

Borus szerelem gyöngyei
Felhők és fellegek
A forradalom viharában
A boldogság révében
Az Apostol
János vitéz
Küzdelmes évek

Kötetenként 20 lej.

Kapható:

az UJ KELET

könyvosztályában utánvétellel, vagy szeg és portóköltésig előzetes beke mellett.